

ХІМІЧНИЙ ЗАХИСТ РІПАКУ ВІД ХВОРОБ

Татарінова Валентина

к.с.-г. н., доцент

Попович Євгеній

здобувач вищої освіти магістерського рівня

кафедра Захисту рослин

факультет агротехнологій та природокористування

Сумський національний аграрний університет, Україна

tatarinovaSNAU@gmail.com

Ріпак — одна з основних експортних сільськогосподарських культур в Україні та світі. Це зумовлює постійне зростання площ під ним щороку. Однак, щоб отримати і зберегти урожай, треба докласти чимало зусиль. Зокрема, ретельно захищати від шкідливих організмів, зокрема від хвороб. Ріпаківі досить сильно дошкуляють збудники таких хвороб як пероноспороз, фомоз, альтернаріоз, білої та сірої гнилей тощо [1,4]. Важливим є комплексний підхід до вирішення цієї проблеми: вирощування стійких сортів і гібридів, застосування ефективних фунгіцидів [2,3].

Дослідження проведені на двох гібридах ріпаку Шерпа та ПТ248 за загальноприйнятою методикою. Метою наших досліджень було вивчення впливу генотипу гібридів ріпаку на розвиток альтернаріозу і фомозу та ефективності дії фунгіцидів проти цих хвороб. Дослідження було проведено у ПП«ШАГ» Лубенського району Полтавської області. Вивчено вплив сортових особливостей ріпаку на динаміку розвитку альтернаріозу і фомозу (табл.1).

Табл. 1. Вплив генотипу гібридів ріпаку на розвиток альтернаріозу і фомозу, %

Гібрид ріпаку	Розвиток альтернаріозу, %			Розвиток фомозу, %		
	Стеблування	Бутонізація-цвітіння	Утворення стручків-дозрівання	Стеблування	Бутонізація-цвітіння	Утворення стручків-дозрівання
Шерпа	6,3	17,8	21,4	5,4	14,7	20,3
ПТ248	3,8	10,5	14,6	4,2	10,1	12,4

Як свідчать результати табл.1 відсоток розвитку альтернаріозу на гібриді Шерпа впродовж вегетаційного періоду становив 6,3-21,4. На гібриді ПТ248 розвиток хвороби був значно нижчим і становив 3,8-14,6%. Жоден з гібридів не проявив абсолютної стійкості до альтернаріозу. Проте гібрид ПТ248 уражувався значно менше порівняно з гібридом Шерпа.

Відсоток розвитку фомозу на варіанті з гібридом Шерпа становив 3,3-20,3% у період вегетації. На сорті ПТ248 інтенсивність розвитку хвороби була

дещо нижчою порівняно з сортом Шерпа і становила 2,1-12,4 %. Отже, жоден з досліджених гібридів не виявив високої стійкості до збудників хвороб. Але більш стійким до хвороб в умовах проведення досліджень виявився гібрид ПТ248.

Проводились дослідження по вивченню ефективності фунгіцидів: Діканто, к.с. — 0,5 л/га, Альтерно, к.е. — 1,0 л/га, Азоксин, к.с. — 0,8 л/га, для боротьби з такими хворобами, як фомоз і альтернаріоз. Після обприскування препаратами проводився облік на ураженість рослин ріпаку хворобами у фазу початку цвітіння та у фазу формування стручків. Динаміку розвитку фомозу та технічну ефективність дії препаратів на варіантах дослідів наведено в табл. 2.

Табл.2. Вивчення технічної ефективності фунгіцидів на ріпаку проти фомозу

Варіанти дослідів	Розвиток хвороби, %		Технічна ефективність препарату, %	
	початок цвітіння	формування стручків	початок цвітіння	формування стручків
Контроль (без обробки)	13,4	23,7	-	-
Діканто, к.с. — 0,5- л/га	2,2	4,9	86,3	81,1
Альтерно, к.е. — 1,0 л/га	1,9	4,2	89,7	84,2
Азоксин, к.с. - 0,6–0,8 л/га	2,9	5,3	83,2	78,4

Розвиток фомозу на варіантах дослідів із застосуванням фунгіцидів у фазі початку цвітіння становив 1,9-2,9%, у фазу формування стручків — 4,2-5,3%. На контрольних ділянках спостерігали суттєве ураження рослин — 13,4% та 23,7%. Технічна ефективність дії препаратів на початку фази цвітіння була досить високою (в межах 83,2-89,7%), а у стадії формування стручків — 78,4-85,6%. Результати обліку розвитку альтернаріозу та ефективності дії препаратів на досліджуваних варіантах наведені в табл. 3.

Табл.3. Вивчення технічної ефективності фунгіцидів на ріпаку проти альтернаріозу

Варіанти дослідів	Розвиток хвороби, %		Технічна ефективність препарату, %	
	початок цвітіння	формування стручків	початок цвітіння	формування стручків
Контроль (обприскування водою)	27,1	36,2	-	-
Діканто, к.с. — 0,5- л/га	3,1	4,7	84,1	80,1
Альтерно, к.е. — 1,0 л/га	2,6	4,9	88,9	83,8
Азоксин, к.с. - 0,6–0,8 л/га	3,9	5,4	81,8	77,9

Відсоток розвитку альтернаріозу на дослідних ділянках, де досліджувались фунгіциди, у фазу початку цвітіння становив 2,6-3,9%, а під час формування

стручків — 4,7-5,4%. На контролі зафіксоване сильне ураження рослин — 27,1% та 36,2% відповідно. Технічна ефективність препаратів на початок цвітіння змінювалася у межах 81,8-88,9%, а у фазі формування стручків — 77,9-83,8%. Використання фунгіцидів для захисту ріпаку від альтернаріозу та фомозу показало високу ефективність порівняно з контролем. Найвищу технічну ефективність на варіантах дослідження продемонстрував фунгіцид Альтерно, к.е. (1,0 л/га): для фомозу — 89,7-84,2%, для альтернаріозу — 88,9-83,8%.

Список використаних джерел

1. Косилович, Г., & Король, О. (2016). Захист ріпаку озимого від хвороб. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Агрономія*, (20), 127-132.
2. Невмержицька, О. М., Плотницька, Н. М., Гурманчук, О. В., & Паламарчук, О. Ю. (2023, November). Ефективність фунгіцидних препаратів на продуктивність ріпаку озимого. In *III International scientific and practical conference «Collective Thinking: Unifying Scientific Approaches in Multifaceted Research»*(November 29–December 01, 2023) Amsterdam, Netherlands, *International Science Unity*. 2023. 403 p. (p. 36).
3. Пінчук, Н. В., Вергелес, П. М., & Коваленко, Т. М. (2021). Ефективність захисту посівів озимого ріпаку від шкочинних організмів. *Сільське господарство та лісівництво*. 2021. № 3 (22). С. 119-134.
4. Татаринова В. І., Попович Є.О., Захист ріпаку від хвороб // *Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ* (25-28 квітня 2023 р.). Суми, 2023. С. 89.